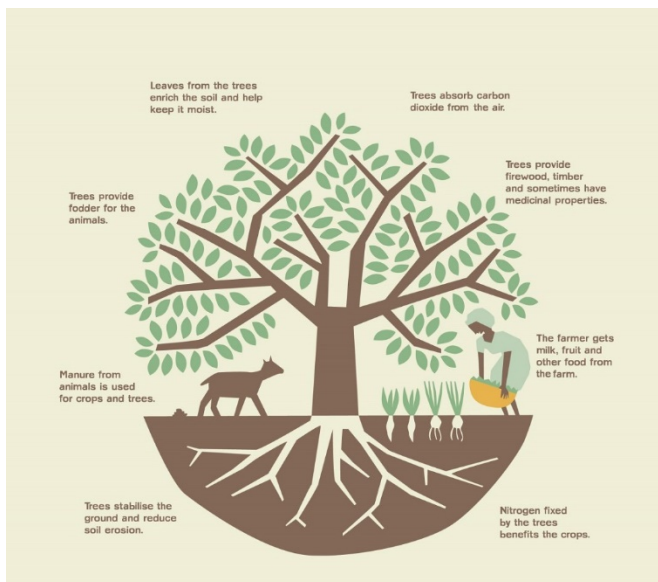

ПРОИЗВОДСТВО НА СУРОВИНА ЗА ХРАНА И ЕНЕРГИЯ НА ЕДНА И СЪЩА ЗЕМЯ ЧРЕЗ МОДЕЛИ НА МНОГОСЕВ И АГРОЛЕСОВЪДНИ СИСТЕМИ

МОДУЛ 2

Въведение

Агролесовъдството е многофункционална, екосъобразна и модерна система за земеползване, чрез която могат да се постигнат икономически, екологични и социални ползи за обществото. България е постигнала добри резултати в създаването на агролесовъдни практики като: защитни горски пояси, горско стопанство (селскостопанско използване на горските площи), горски пасища (горско-пасищни комплекси).

Описание

Успешното прилагане на агролесовъдството е традиционно известно в българското горско и земеделско стопанство. Особен успех е постигнат след прилагането на земеделско ползване на горската площ. Селскостопанските култури се отглеждат заедно с дървесни видове чрез използване на техники за комбинирано отглеждане на култури или чрез засаждане на открити площи преди планираното им залесяване. Това е класически тип широко използвана система, чиято крайна цел е първоначалното отглеждане на млади горски насаждения и превръщането им в гора.

Друга много важна за България система са защитните горски пояси (ЗГП). Защитните горски пояси са линейни горски насаждения, предназначени за защита на почвата, строителни конструкции и урбанизирани територии и подобряване на микроклимата. Първите горски пояси са създадени през 1925 г., а в началото на 50-те години на миналия век започва по-широкото им приложение като системна практики. Сега ЗГП се нуждаят от подобрене и известна финансова и законова подкрепа. Освен това защитните пояси са проектирани в една линия чрез засаждане на подходящи дървесни видове (топола, акация, върба, липа, явор и др.) по дерета, канали, реки, язовири, пътища, ниви и ливади за стабилизиране на речните брегове, намаляване на наводненията и постигане на други ползи за околната среда.

В България също е развита горскостопанска агролесовъдна практика, при която за по-дълъг период от време се установява съвместяването на естествено и изкуствено засадени дървета и храсти, както и извършването на земеделски дейности. Фермите се използват за производство на ядливи гъби, лечебни растения, плодове (ягоди, малини, къпини, ябълки, круши, арония и др.), пчелни и маслодайни култури, декоративни растения, дървета и др. Тази агролесовъдна практика в България има сериозни постижения в отглеждането на плодни горски дървета в горските територии. Създадени са насаждения от орех (*Juglans regia*), леска (*Corylus avellana*), бадем (*Amygdalus communis*), дива череша, офика и др.

В България земеделските площи заемат 47%, а горските площи – 37% от територията на страната. Като модерна форма на земеползване, агролесовъдството е жизнеспособна алтернатива за осигуряване на допълнителен доход за земевладелците в много райони на страната, особено тези с производство на тютюн. Агролесовъдството може да повиши възвръщаемостта на селскостопанската дейност чрез разнообразно производство и може да осигури много екологични и социални ползи за обществото. Перспективите са насочени към производство на горскоплодни дървесни видове с ценна дървесина и горско земеделие.

Подкрепата е на лице

„Българска асоциация по агролесовъдство“ (БАА), сдружение с обществено-полесна дейност, е създадено през 2017 г. в София. Основните му цели са да насърчи възприемането на агролесовъдни практики (залесяване на дървесни видове в рамките на селскостопански системи) в България, да работи за разпространение на информация и укрепване на връзките между професионалистите в агролесовъдството, широката общественост и практиците, да подкрепи въвеждането на изследвания в агролесовъдството, да работи да се приемат политически решения, които биха насърчили използването на дървета в стопанствата в България и Европа.

В България има множество политики, стратегически и програмни документи и закони, насърчаващи развитието на различни агролесовъдни системи. Закон за собствеността и ползването на земеделските земи (ЗСПЗЗ); Закон за горите (ЗГ), Закон за опазване на земеделските земи (ЗОЗЗ); в момента действат Закон за подпомагане на земеделските производители (ЗПЗП) и др.

България, като страна-членка на ЕС, се ангажира да хармонизира своето законодателство и политики с тези на ЕС. По отношение на селскостопанската политика България се придържа към принципите и приема целите на Общата селскостопанска политика (ОСП), която е в съответствие с общата стратегия на Съюза – Европа 2020: за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж.

Министерството на земеделието и горите е оторизираната институция, която утвърждава схемите за директни плащания и подпомагане по ОСП; предоставя информация на собствениците; одобрява действия за опазване на земята и одобрява мерките за подходящи системи и техники за обработка на почвата; дейности по възстановяване, поддържане и подобряване на почвеното плодородие и др.

До 2020 г. за „зелените плащания“ в България са осигурени близо 800 млн. евро. В горския сектор правилата се определят със ЗГ и Правилника за прилагането му. Агролесовъдната система „защитни горски пояси“ е регламентирана и категоризирана в ЗГ.

Освен това агролесовъдството трябва да бъде включено като съответна мярка в новата агроекологична програма на България и новата национална програма за устойчиво управление на земите. Също така, агролесовъдството може да бъде насърчавано чрез разработване на нови програми в рамките на националните схеми за държавно подпомагане от Министерството на земеделието и храните.

Добър пример

Описаният проект представя регенеративен ландшафтен дизайн за обект в Тодорово, България. Планира се да се създаде система за агролесовъдство, известна като алейно отглеждане, където редове от смесени видове ядливи дървета и храсти се засаждат на интервали с места за отглеждане на билки, фураж и/или зърнени култури между тях. Това е динамична система, която със своята същност е разнообразна, осигуряваща многобройни добиви и отлични местообитания за дивите животни, като в същото време е относително устойчива на променящия се климат.

Основен компонент на проекта са азотфиксиращите

многогодишни растения в рамките на овощни и ядкови дървета. Тези растения ще бъдат подрязвани на редовни интервали, за да осигурят биомаса за повърхностен мулч и да освободят биологичен източник на азот за околните продуктивни растения и почвения живот чрез отделяне на корени, свързано с горната резитба.

Когато се избират растения за азотфиксиращия компонент на този дизайн, е необходимо те да могат да издържат на рекордно ниски температури от -28 (зона 5), да понесат известна сянка, да са бързорастящи, устойчиви на подрязване и издънки, да могат да растат в глинести почви за които е известно, че осигуряват значителни количества азот, лесно се размножават от семена и осигуряват известна храна за хора и животни. Следните растения отговарят на критериите.

Източници:

1. http://www.researchgate.net/publication/308928146_Agroforestry_in_Bulgaria_history_present_status_and_prospects
2. <http://europeanagroforestry.eu/countries/Bulgaria>
3. <https://balkanecologyproject.blogspot.com/2014/07/nitrogen-fixing-species-for.html>

- *Elaeagnus angustifolia*

- *Elaeagnus commutata*

- *Elaeagnus umbellata*

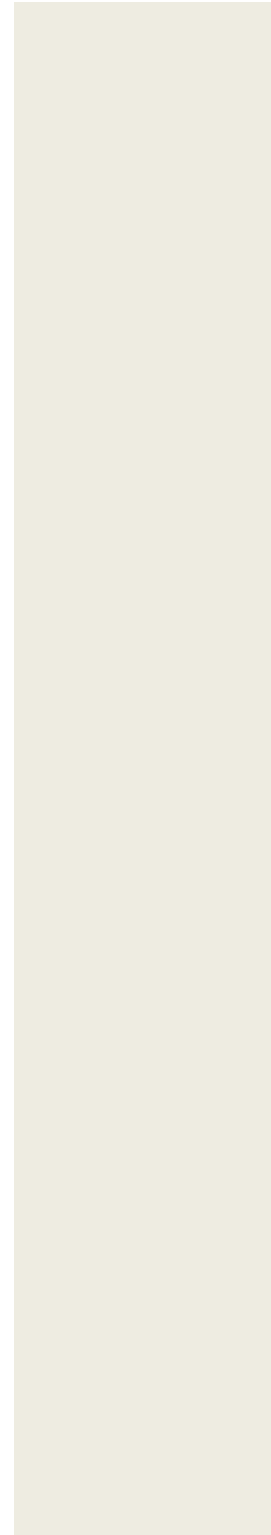

- *Caragana arborescens*

Предвижда се също да се отглеждат азотфиксиращи растения за този обект от семена като се включи местната общност. Много местни, особено от по-старото поколение, са квалифицирани градинари с много сезони опит зад гърба си. Важно е в процеса на размножаване да се включат определен брой от тези хора, като всеки един функционира като отделна единица. Това ще запази процеса на размножаване в малък мащаб, което ще направи много по-лесно използването на биологични методи. Размножаването започва през есента като всички *Elaeagnus* spp. изискват студена стратификация, освен ако не се засяват веднага след брането им. *Caragana aborescens* се засява по-късно. При размножаване от семена предимството е възможността да се изберат най-силните семена. Друго значително предимство е, че се насърчава генетичното разнообразие в популациите, нещо, което едва ли ще се намери в по-голямата част от клонираните разсадници.

ANNEX - STRUCTURE OF MODULE CONTENT TO PREPARE SLIDES

Module Name: The name of the partner: Country:

The name of the module	
Target group involved	
Current information about the topic	
Principles of the specific module	
Basic terms/measures of the module/topic	
Training materials (tasks, case studies, exercises)	
Short description of the materials	
Link of the online resources (film or video resources)	
Specific images (to support the purpose of the resources)	
Duration	
Materials	
No of Learners/Representatives	
Individual or group work	
Step by step guide	